

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, oktober 1986
10. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 36

Kak móžemy to dobre činić?

Plód ducha pak je lubosć, wjesolosć, měr, sćerpliwosć, luboznosć, dobroćiwosć, wěra, čichosć a počćiwosć.

(Gal. 5,22)

Kóždy sebi w žiwjenju wěsty cil staji. W tym, štož chce w swojim žiwjenju docpěć, widzi něšto dobre, husto samo něšto lěpše hač to, štož je. Ale druhdy so stanje, zo čłowjek to woprawdže dobre spóznał njeje. Hakle potom, hdyž je jeho něchtó na to skedźbnił, spóznaje: To, štož sym sebi jako cil stajił, njeje toho hódne.

Pawoł w swojim lišće na Galatiskich praji tutej wosadze, štož woprawdže dobre je. Pawoł bě přez předowanje Božeho słowa w Galatiskej wosadu založil. Tuta wosada wěrješe do Chrystusa a měješe so po tym, štož Jezusowe słowo praješe. To běše za nju zdomom tež to dobre. Ale potom so do wosady zadobywaše hida, zwada a druhe nje-dobre wěcy. Pawoł w swojim lišće Galatiskim nětko pisa, što pola nich wjac w porjanku njeje a kak je k tomu dóšlo, zo su to dobre wopuščili. Při tym pokaza znova na najwažniše wuprajnjenja wěry a zjima wšitko w sadze: Lubuj swójeho blišeho kaž sam sebeje. Hrono měsaca je wukładowanje toho; lubosć, měr, sćerpliwosć, dobroćiwosć, počćiwosć a podobne zadźerženje su trěbne, hdyž swójeho blišeho lubujemy.

Ale kóždy z nas wě: To, štož sebi Pawoł tu wot nas žada, móžemy we wšědnym žiwjenju jenož čezko činić. Abo što z nas móže prajić, zo je přeco žiwy tak, kaž sebi to naše hrono žada?

Pawoł pak njepraji, zo mamy my přez naše napinanje tajke žiwjenje w lubosći, sćerpliwosći, dobroćiwosći a počćiwosći wjesć. Ale japoštoł nam praji, zo su to plody ducha. Abo hinak prajene: Tajke žiwjenje přinǎdže ze zwjazanosću z Bohom. Prašamy so: Štó abo što postaji moje mysle a moje skutki? Je to Boží duch, duch lubosće, měra, sćerpliwosće a podobneho? Abo je to hinaši duch; duch, kotrehož plody su hida a zwada a podobne wěcy? Prašej sebej tola w čichej hodźince jónu sam, potom dóstanješ tež wotmołwu na prašenje, što naše wosady, naše žiwjenje a našu wokolinu do wuskosćow přinǎdže. Chcemy za to příklad přinǎdže.

Hrono měsaca nam praji, zo je plód ducha tež měr. Wón přinǎdže wot toho, kiž je tych, kiž k njemu slúšeja, strowil z: Měr budź z wami! Měr započnje za nas potajkim pola Jezusa — tam, hdžež Jezusowemu duchej we nas rum k skutkowanju mamy. Tak móžemy prajić: Wšudžom tam, hdžež je pola nas něšto wo lubosći, sćerpliwosći, dobroćiwosći pytnýc, je to plód Božeho ducha. A přeco so to w małym započnje; w tym, zo na Bože słowo posluchamy a při tym žiweho Knjeza zetkamy. Tute zetkanje trjebamy, hdyž chcemy w našim žiwjenju dobre činić.

Po A. B.

Gerat Lazar

Stawizny serbskich cyrkwinskih dnjow

30. serbski cyrkwinski džen
19. a 20. junija 1976 w Njeswaćidle

Wón steješe pod heslom „Pój, wutroba, a wjesel so“.

Sobotu popołdnu slyšachmy zajimawy a pozběhowacy přednošk serbskeho spisowacela a literarneho wědomostnika Pětra Malinka wo počahach basnika Jakuba Barta-Čišinskeho k ewangeliskim Serbam. Jeho nutrne a starosćewe listy na Arnošta Muku, na Awgusta Zobu w Čornjowje a na druhich ewangeliskich Serbow nas hluboko hnujachu. Potom nas naš luby a swěry přecel pater Nawka-Zdźěrjanski postrowi, kiž nam něšto praješe wo katolskich přeložkach biblije. My so katolskim bratram dźakujemy, zo su hoberske dźěło přeložowanja cyłje biblije do nětčišje serbsčiny na so wzali, a so wjeselimo, zo je so jim to tak derje poradžilo. Bratr Horák, farar českosłowackeje cyrkwy z Libereca, pokaza na wulki wuznam Kralickej biblije za Čechow. Wona bu w lěće 1576 w Kralicach na Morawje dočičšana. Nětko pak so přihotuje nowy česki přeložk po dzensnišich rěčnych zasadach na ekumeniskej bazy. W ekumeniskej mysli porěča tež luby hósć z Warszawy, katolski kapłan Kosut, rodzeny Slowak. Wón wuzběhny, kak je runje w našim času nuzne, zo so mjez sobu lěpje zeznajemy a zrozumiemy.

Njedzelu dopołdnu mějachmy na zwučene wašnje swoje swjedzenske kemše. Ličba kemšerjow njebě tak wulka kaž prjedy, běchmy tola hižo dwójce w Njeswaćidle byli (1949 a 1968). Bohužel běchu naše holanske wosady slabe zastupjene. Ale my, kiž běchmy tam jako wosada zhromadźeni, radowachmy so swojeje serbskosće a swojeje wěry. Nam na lube, zrozumliwe, ludowe wašnje předowaše naš bratr farar na wotp. Richard Šoita z Wojerec wo Ef. 2,17–22. Wón wuzběhny, zo smy jako cyrkej wulka swójba, w kotrejž mamy přistup k Bohu Knjezej, kiž je přez Jězom Chrysta měr sčinił ze swětom. Derje nam, hdyž my w tutej Božej swójbje wostanjemy a so stajnje k njej dźerži-

my; tak smy wuchowani tu časnje a tam wěcnje.

A potom powita serbski superintendent Wirth jako wosadny farar kemšerjow ze słowom: „Jedyn je waš mišter, Chrystus, wy pak wšitcy sće bratřa!“ Dale postrowi zhromadženych konse-nior Horák w mjenje synodneje rady českosłowackeje cyrkwy. W delnjoserbskej rěči nas postrowi na zwučene wašnje farar Herbert Nowak z Drjowka.

Připołdniša přestawka bě zaso tak rjenje ludowa. Zhromadne spěwanje nawjedowaše tón raz farar Nawka-Zdźěrjanski. Ze swojej dobrej muzikalnosću a wjesolym žortom bě wón prawy muž za to. Šulerka Angelika Chěžnikec z Čokowa nas zwjeseli z recitacijami basnjow Jana Skale a Čišinskeho.

Hłownu a kónčnu zhromadźiznu zahaji předsyda z tydženskim hronom: „Štóž was slyši, tón slyši mje; a štóž was zaccpěwa, tón zaccpěwa mje.“ Swět ma přez nas Chrystusa slyšeć.

Heslo „Pój, wutroba, a wjesel so!“ bu po třoch artikulach rozdźelene. Bóh Wótć, kiž je njebo a zemju strowil, je krasny w swojich skutkach, tak zo móžemy so nad tym wjeselić. Wo tym porěča nam mloda studentka Trudla Grofic z Chasowa. Farar Albert-Hrodzišćanski rozložil nam, kak mamy přez swójeho Zbóžnika puć wotewrjeny do praweje zbóžneje wjesolosće. A farar Feustel z Minakała pokaza na cyrkej, wot swjateho Ducha založenu, jako zhromadźiznu zhromóženych. Dr. med. Arnošt Wirth z Budyšina spominaše na Boží dar strowoty a kak je so medicinskej wědomosći poradžilo, někotru chorosć wutupić, wězo nic wšitke. Džensa namakamy wjele chorych w domach a w chorownjach. Farar Herbert Nowak porěča wo pobožnym a wustojnym delnjolužiskim grafikarju Frycu Kitlarju. Jako postrow zaspěwa nam fararka Tenglerová z Brandysa nad Łobjom (ČSSR) někotre dźěle liturgije husitskeje cyrkwy. Pólskaj hosćej, kapłan Kosut a dr. Gajewski, porěčeštaj na kóncu na lube a wutrobne wašnje k nam.

Wobrubjena běše swjatočna hodźina wot rjaneje cyrkwinskeje hudźby a spěwow kantorec mandželskeju.

Serbske blido přeprašuje wšitkich zajimcow

na přednošk Jurja Knebla:

Z najstarsich serbskich stawiznow dnja 27. oktobra 1986,
w 19.30 hodź. do Budyšina na Michalsku faru.

My běchmy džakowni, zo bě nam superintendent Wirth, kiž tehdom na kóncu swojeho zastojnskeho časa jako Njeswačidlski farar steješe, hišće jónu wrota swojeje wosady šěroko wotewrěł za rjany cyrkwinski dzeń.

Wosadny swjeden w Hrodzišću

Njedźelu, dnja 29. 6. 1986, swjećeše Hrodzišćanska wosada swój lětuši wosadny swjeden. Wosebitostka bě, zo wuhotowachu program hłownje tři pozawnowe chóry: z Hrodzišća samo a ze susodnej wosadow Hbjelska a Barta. Na popoldnišich swjedenkich kemšach spěwachu syły kemšerjow z dušu a wutrobu kěrluške k pozawnowej hudźbje třoch zjednocenych chórow. Swjedenke předowanje měješe wosadny farar Jan Malink, w kotrymž wón za džěci a za dorosćenych na zajimawe wašnje předstaješe rybu jako symbol křesćanow. Džěci so wosebje wjeselachu, jako dostachu na kóncu kóždy z česta pječenu rybičku darjenu.

Po kemšach zhromadzi so na 300 ludźi na farskim dworje ke kofejej, k rozmołwje, k spěwanju a k zabawje. Rjane slónčne wjedro přinošowaše k tomu, zo so wšitcy we wulkej zhromadnosći derje čujachu. Mjeztym zo so džěčina zaběraše z paslenjom, z hrami, z jězdzenjom z ponyjowym zapřahom a z laženjom na wulku žerdž, mějachu tež dorosćeni swoju zabawu. K hudźbje pozawnow spěwachu sebi ludowe spě-

wy, a štož rady čita, móže sebi nowu křesćansku literaturu kupić. Na farje bě přihotowany bazar, ke kotrehož wuhotowanju běchu wosadni do toho bohaće přinošowali. Poskićeše so na předań wjele rjanych wěcow do bydlenja – wot drjewjanych swěčnikow hač ke keramice – a kopica do ratarskeho džěla trěbnych gratow, kaž hrabje, samodžělane chošća atd. Najrjeńše a najpozadaniše wěcy so přesadzowachu, při čimž mějachu wšitcy wjele zabawy a wjesela. Bazar a přesadzowanje wunjeseštej 1550 hr, kotrež dostanje dom za zbrašenych w Oppachu. Swjedenke popoldnjo zakónči Bartska mloda wosada z předstajenjom bajki, kiž džěci a dorosćenych jenak pušaše. Z mócnje zaspěwanym kěrlušom džakowachu so wšitcy za rjane dožiwjenje tutoho popoldnja.

Za zajimowanych dorosćenych bě wotmysleny wječorny přednošk wo cyrkwi w Israelu. Farar Malink předstaješe, dalokož to w tak krótkim času možno bě, stawizny, nabožinu a kulturu Židow. Swětłowobrazy pomhachu wšitkim, so zanuric do ducha tutoho wot Boha wuzwoleneho luda. Bjezdwěla je wječork k tomu přinošował, zo namaka něchtóžkuli z přítomnych swój poměr k džensnišemu ludej a statej Israelej.

Wosadny swjeden w Hrodzišću bě rjany wjeršk w našim cyrkwiskim žiwjenju. Bohu so džakujemy, zo směmy w jeho mjenje jako křesćenjo tež hromadze swjedic a so zabawjeć a so tež na tajke wašnje we wěrje k njemu skrućec. T. M.

Na farskim
dworje
w Hrodzišću
(foto: Höntzsch)

Serbski duch – Serbja w Texasu

Wuchodnje Austina Texas leži zdala wot turistiskich dróhow w lěsatej wokolinje wjeska Serbin. Lědma něchtó z turistow, kiž Texas wopytuja, wě, zo je tuta wjeska žro jónkróčneje etniskeje wokoliny. Wona je centrum serbskeje Ameriki. K njej slujeja tež susodne wsy kaž Nurthrup, Warda a Winchester. Ludžo, kotřiž su tam žiwi, su potomnicy Serbow, kiž wosrjedž 19. lěstotka připułowachu.

Stawizny serbskich připułowarjow do Zjednocenych statow maja swoju přičinu w potlúčowanju Serbow w Pruskej. W 19. lěstotku buchu Serbja nuzowani, němsce rěčeč, němske mjena přizwać a z lutherskeje do reformowaneje cyrkwy přestupic. Wyše toho zapowědžichu so jim staćanske prawa na wobsydstwo a powołanska dowolnosť.

Jako reakcija na to založichu Serbja Nowu luthersku wosadu, kotraž pod fararjom Janom Kilianom wupułowanje do Texasa organizowaše. Jich són bě wutworjenje serbskeho stata k wuchowanju rěče, kultury a jich lutherskeje wěry. W lěće 1854 přijědže najwjaće připułowarjow na lódži „Ben Navis“. Přenjoťna ličba 588 ludźi pomjeńši so pułowanskich čězow a natykliwych chorosćow dla synlje. Po pochodže wot pobjoha k Rabbs Creek založichu Serbja wjesku Serbin.

Dnja 25. decembra 1859 woswjeći so tam z předowanjom w třoch rěčach wosadne srjedzišćo. Je to jenička serbska cyrkej w Zjednocenych statach. Wokoło lěta 1871 připułowachu dalši Serbja a Němcy do wokoliny. Z teje přičiny nawnari so wjetša lutherska cyrkej swj. Pawoła.

Cyrkej bě a je po emigraciji najwjaćniše wójmidlo mjez ludźimi.

Poněčim wužiwaše so džěci a bole město serbsčiny němčina jako wob-

Hońtw a w cyrkwi

Bě sobotu popoldnjo před kermušu. W cyrkwi bě někajka lampa skónčowana a mój wuj chcyše ju reparować. Ja a mojej přečelej Michał a Pětr, my smědzachmy sobu hić. Lampa bě spěšnje zaso w porjadku, wupruwowachmy ju hišće raz, a runje, hdyž chcychmy woteńć, slýchach někajke fifolenje. Myslach, zo bě mój wuj zahwidzał. Wobročich so za nim, ale tež wón steješe a poskaše. „Što bě to?“ so wón prašeše. Lědma zo bě to prajił, wołaše Michał: „Tam, widžice? Lastojčka!“

Woprawdže: Wysoko nad nami lětaše lastojčka po cyrkwi. Wšitcy štyrjo stejachmy a hladachmy za njej. Nadobo praji wuj: „Lastojčka dyrbi won.“ Pětr započa so smjeć: „Předstaje sej, jutře na kermuši syła ludźi w cyrkwi, farar předuje a lastojčka...“ „Tak směšne to njeje“, jeho wuj přetorhny. „A nimo toho: Lastojčka w cyrkwi njepřetraje, bjez jědže a piča.“ Bě jasne: Lastojčka dyrbi won. Ale kak?

„Hólyc, wšě durje a wokna woćinic! Budžemy lastojčku šeric.“ Woćinicmy wšo, štož so hodžeše, wobronichmy so z dolhimi mjetawkami, a hońtw a wotpoča. Lastojčka sedžeše womerje cyle horjeka na piščelach. Wuj zalěže horje, klepny z mjetawku wo piščele, lastojčka so nastroži a lětaše zaso po cyrkwi. Na ľubi stejo, kóždy w tamnym kóncu, machachmy z mjetawkami za lastojčku. Lědma chcyše so hdže wusydnyć, klepnymy za njej, a wona znowa lětaše. Wšudže možno wokoło lětaše, jenož nic tam, hdžež by dyrbjala: k wotewrjenym woknam. Město toho zaso a zaso wo wokna lětaše, kiž so njehodžachu woćinic. „Dale dele, dale dele!“ poča Michał za njej wołać. Lastojčka njerozumješe. Poľna stracha lětaše zaso po cyrkwi a pyšaše wuček před našimi mjetawkami. Widžach, kak jej wutroba spěšnje pukotaše. Bě mi jeje žel.

„Tak to njeńdže“, zawoľach na tamnych. „Maš hinaši namjet?“ so wuj wopraša. Njemějach. „Snadž po fararja hić?“ mjenje Michał. „Tón tež njemóže wjaće činic hač my“, praješe wuj. Mjelčachmy. „Rjenje njeby było, hdyž pak hinak njeńdže: Mój nan ma doma flintu“, namjetowaše zľaha Pětr. „Ně, to nic!“ wótre protestowach. „Ale kak da hewak? Hladajće, hižo počnje čma być, a jutře rano su kemše.“ Nichtó njewědžeše wotmoľwy.

„Hdže da lastojčka nětkle docyla je?“ so wuj wopraša. Při wšěm rěčenju běchmy cyle na nju zabyli. Z woćemi za njej slědžichmy. Bjez wuspěcha. „We wochězi je!“ Michał nadobo zawoľa. Přjede hač běch to prawje zapřimnył, bě wuj spěšnje durje z cyrkwy do wochěže zaprasnył. „Woćin jej wonkowne durje!“ wón mi přiwoła. Lědma běch je wottamknył, lečeše lastojčka nimo mje won do swobody. Wšitcy štyrjo za njej hladachmy. Zawěsće bě wona zbožowna. A dyrby rjec, ja běch to tež.

T. M.

chadna rěč, zo bychy lóše kontakty we wobchodnym žiwjenju a k susodam nastali. W l. 1929 wotměchu so poslednje Bože služby w serbsčince. A tola njeje so z tym serbska kultura tam skónčila.

Džens je w Texasu něhdže 7 000 Serbow žiwych, najwjaće z nich we wokolinje Serbina.

Lutherska cyrkej swj. Pawoła je dale srjedzišćo zhromadneho žiwjenja 600 wosadnych. Wyše toho stej tam šula a gymnazij ze slucharnju za Serbow a Němcow.

Kóždy lěto woswjěca w Serbinje rōčnicu připućowanja prjedownikow z wulkim „Homecoming picnic“, to su wjacore kemše, zahrodowa party a sport kaž tež hry.

„Texas Wendish Heritage Society“ (Towarstwo za namrěwstwo Serbow) je sej ze swojimi 350 sobustawami na cyłym swěće nadawk stajilo, hajić a wuchować serbske kulturne namrěwstwo.

Wuslědk tutoho džěła je w l. 1981 wotewrjeny Muzej za stawizny Serbow. Ze starymi, namrětymi wěcami wobydlerjow wuhotowa so wustajeńca wo připućowanju a založenju wsy.

Serbin je džens džěl moderneje Ameriki, tola přeco hišće ma tuta wokolina zhromadneho namrěwstwa dla za ludži wulku přičahliwosć. Jenož někotři wopušća zemju svojich prjedownikow, zo bychu na druhe městna wotešli. Wjele z nich wróći so po wěstym času zaso. Ludži njewjazuje zhromadne namrěwstwo we wusonjenym serbskim kraju, ale w „serbskim kraju po duchu“. R.

Pozawnske chóry z Hrodzišća, Barta a Hbjelska w Hrodzišću (foto: Höntzsch)

lěpje so z nimi zrozumi česce. Hdyž wotměwachu so w l. 1922 w Ochranowje (Herrnhut) swjatočnosće k 200lětnemu založenju tutoho města wot českich a morawskich eksulantow, organizowaše zhromadny zajězd do Lužicy. Za wobdžělnikow zajězda přewjedže do toho kurs, zo bychu wšitcy wědzeli, kajki wliw měješe Ochranow na Serbow, što woznamjenješe Lužica w českich stawiznach a kak wupadaše ze Serbami tehdom.

Hdyž bu br. Lanštjāk po 1. swětowej wójnje do Prahi přesadzeny, bu dowěrnik Serbow, kotřiž jeho tam wopytowachu. Prócowaše so z cyleje wutroby, zo by so hosćom z Lužicy w Českosłowakskej lubiło a zo njebychu měli čez. Jelizo tam na wopyt abo na studije přijědzachu. Hdyž hosćeše na příklad Bj. Krawc ze svojim chórom w Praze (w nim spěwaše tež M. Nawka ze swójbu), postara so br. Lanštjāk wo to, zo mějachu hosćo možnosć, njeđzělu serbske katolske a ewangelske kemše wopytować.

We wójnje a po poražce nacizma nje-možeše dolho do Lužicy přijěć, kotraž bě jemu tak k wutrobnje zrostla. Hakle w awgusće 1947 wopyta z delegaciju Towarstwa přecelow Lužicy Budyšin při składnosći položanja zakladneho kamjenja za nowy Serbski dom. W tym času zasadzi so tež ze svojim wliwom a z pomocu druhich českich přecelow za založenje serbskeje ewangelskeje superintendenty. Podarmo prócowaše so samsne docpěć tež w Delnjej Lužicy.

Kónce swójeho žiwjenja přebywaše br. Lanštjāk w Praze, hdžež bě dolhe lěta farar a pozdžišo tež senior (starši). Ze swójeje cyložiwjenskeje prócu njezdoby sej jenož džakownosć Serbow, ale tež jich přecelow, kotrychž wěsty čas nawjedowaše, a zwjaza jich potom z towarstwom Narodneho muzeja w Praze, hdžež su hač do džens člonoj.

Z džakownosću spominamy na wšo, štož je nam Bóh Knjez přez našeho swěrneho přecela dal, a njeběše to ma-
lo. Česć jeho wopomnjeću.

Mir. Hloušek

Přispomnjenje redakcije:

Při swjatočnosći w krematoriju porěčestaj tež serbski sup. na w. Wirth a sup. Albert.

Jubilar sydomydžesatnik

Dnja 4. oktobra před sydomydžesat lětami narodži so w Annabergu džensniši sobudělaćer Institutu za serbski ludospyt dr. Frido Mětsk. Po nanowej strojnje serbskeho pohađa, pytaše hižo jako

student zwiski ze Serbami, hłownje drje z njebohimi prof. dr. Otu Wićazom. Wróćiwši so po wójnje ze sowjetskeje jatby, staji hnydom wšě swoje zamóžnosće a kmanosće do Serbow služby. Wot 1949 do 1954 bě direktor Serbskeje wyšeje šule w Budyšinje, to bě čas najwjetšeho rozkčewa tuteje institucije, štož je bjezdweľa zaslužba jubilara. W l. 1955 woteižde na horjeka mjenowany institut a přewza tam funkciju načolnika Serbskeho kulturneho archiwa.

Njeje lochko piscić wo wobšěrnej džělawosći dr. Mětska na wědomostnym, popularnowědomostnym a literarnym polu, přetož sahaja jeho slědženja časowje wot srjedzowěka hač do džensnišeho a wobjimaju po teritoriju cyłu Lužicu. Wosebitu zaměrnosć kładžeše dr. Mětsk na přelědženje delnjołužiskich stawiznow. Tež w mnohich popularnowědomostnych pojednanjach spyta předewšěm w Nowej dobnje a w Rozhledže čitarjam serbske stawizny a kulturne počahi rozjasnić, a to nic jenož k našim najblišim susodam, ale tež do baltiskich krajow abo k serbskim wupućowarjam do Ameriki. W poslednim času wěnuje so wulkemu, towaršnostnje jara waznemu nadawkej, a to Zhromadženym spisam Mata Kosyka, za čož njeje ničto predestinowaniši hač jubilar ze swójeje wobšěrnej wědu delnjoserbskeje rěče a kultury.

Něhdyši šulerjo charakterizowachu wosobinu dr. Mětska ze slědowacymi słowami: jednory we wustupowanju, konsekwentny w jednanju, zaměrný w džělawosći, zwjazany z ludom a pohonjowacy w slědžerskim džěle.

Přejemy dr. Fridej Mětskej do dalších lět strowotu a Bože zohnowanje za dalje džělo, zo bychmy hišće mnohe jeho slědžerske wunoški sej přiswojić a z tym naše žiwjenje a našu wědu wobohaćić móhli. Ad multos annos!

-owa

Přispomnjenčko

W poslednim přispomnjenčku pisach wo tym, zo mamy na Bože słowo sluchać. To pak móže jenož započat być. Je to tak podobnje kaž pola džěsća, kiž namoły staršich slyši. Wězo ma wone to slyšeć, štož starši praja. Što pak pomaha slyšenje, hdyž džěćo so potom po tym nima? Slyšeć a posluchać, to rěka: so po tym mjeć, slusatej hromadže, a to tež pola nas, hdyž na Bože słowo sluchamy.

Ale nětko móže mi něchtó znapřećiwić: Posluchać chcu, ale jenož potom, hdyž mam to za prawe. Jeli ja bjez přemyslowanja poslucham, móže to mi

Senior Lanštjāk njebohi

Z Prahi přińdže powěsć, zo je tam w polojcy julija po dolhej a čezkej chorosći w zohnowanej starobje 94 lět zemřel br. Kristian Pavel Lanštjāk, superintendent Českobratrowskeje ewangelskeje cyrkwy. Jeho žiwjenje bě wusko ze Serbami zwjazane, wosebje ewangelskimi, kotrychž husto wopytowaše. Mało je serbskich wjeskow, hdžež njeby pobyl. Předewšěm pak wopytowaše prawidłownje Serbski cyrkwinski džěn, hdžež běchu jeho postrowy stajnje pobudžowace a skutkowne. Doma w Českej pomhaše serbskim studentam, kotřiž studowachu na tamnišich wysokich šulach abo běchu w prózdniškich lěhwach.

Farar Lanštjāk pochadžeše ze stareje farskeje swójbje w Słowakskej. Jeho džěd běše wikar pola Jana Kollára, japoštoła słowjanskeje wzajomosće. Po wowce bě serbskeho pohađa. Lanštjākowy nan přemyslowaše hromadže z J. E. Dobruckim chutnje wo tym, hač wěnujětaj swóje mocy ewangelskej Lužicy. Wonaj čuještaj so wot Imišowje namoły narěčanj, zo trjebaja serbske wosady nuznje pomoc Čechow a Słowakow. Dobrucki přińdže woprawdže jako farar do Lužicy a běše posledni, kotremuž to němske knjezerstwo přizwoli. Lanštjākowy syn Kristian Pavel wopytowaše gymnazij w Praze, hdžež bě šuler A. Jiráska, znateho českého spisowacela historiskich romanow. kotrehož roman F. L. Věk je tež do serbsčiny přeloženy. Swóje teologiske studije započea we Wienje, tola bórže přěińdže do Lipska, hdžež so zeznajomi z Božidarom Dobruckim, synom J. E. Dobruckeho. Tón přeprosy jeho do Lužicy, hdžež spózna so z Markom Smolerjom a z druhimi wosobinami serbskeje zańdženosće. Po zakončenju studijow přebywaše jako młody farar husto we Lužicy na dowolu. Spominaše na příklad, kak je jězdził k fararjej Handrikej do Slepoho a zo bě cyla wosada serbska. Kóždy džěn nawječor schadžowaše so před cyrkwju młodziņa a spěwaše swóje krasne ludowe spěwy. Tam zetka so samo z tajkim připadom, zo někotři starši ludžo němsce ani derje njemožachu. a

sno škodzić abo moja poslušnosť so znjewužiwa za njedobre wěcy.

Na to ma so prajić: Tež džěčo njeprěwidzi přeco, čehodla starši to abo tamne prikazuja abo zakazaja. A tola ma posluhać! Starši tola lěpje wědźa, što je za džěčo dobre a što nic. Haj, džěčo móže staršim dowěrić, zo woni to najlěpše za džěčo chcedza, tež hdyž dyr-bja jónu něšto kruće zakazać. Podobnje je to tež za našej poslušnosť Bohu napřeco. Njeje wón tón, kiž wšo zamóže a wšo wě? Njewě wón lěpje hač my, što nam tyje? Njemóžemy Bohu dowěrić, zo wón to najlěpše za nas chce? Luther znajmjenša móžeše prajić: „Hdyž so njestanje, štož my chcemy, potom so stanje, štož je lěpje.“

Tohodla: Słyšmy na Bože słowo a mějmy so po tym. W tym, zo Božu wolu dopjelnymi, leži posledni a najhlubši zmysl našeho žiwjenja. S. Albert

POWĚŚĆE

Krajny misioniski swjedžen we Wulkich Zđzarach

Njedzeli, dnja 22. junija, wotmě so we Wulkich Zđzarach krajny misioniski swjedžen. Našeho noweho biskopa za Zhorjelski cyrkwiniski wobwod, dr. dr. Roggu, postrowichu přitomni jara wutrobnje. W swojim postrowje wuzběhny, zo njewěnuje so cyrkej jenož misionstwu, ale cyrkej je misionstwo. Hladajo na ekumeniskej hosćow, fararja Kraatza wot južnoafrikskeho misionstwa a fararja Bogusza z Ludoweje Pólskeje, zwurazni, zo wobhladuje jeju jako džěl, jako reprezentantow křesćanow cyłego swěta. Při misionowanju smy wšitcy mjez sobu winowaci, poselstwo posrědkować. Najhróznije, štož móže być, je mjelčaca wosada, hdžež jenož farar rěči a wšitcy druzi jenož hišće připoslu-chaja. Wón namołwi wšitkich: „Wostańće wosada w pohibje!“

Ekumeniski decernent OKR Fichtner podšmórny w swojim postrowje, zo je krajny misioniski swjedžen zdobom zahajenje misionstwa za dowolnikow při Hórnikočanskim jězorje. Wón dżakowaše so wulkožđzarowskej wosadze za zwólniwosć, za misionstwo wopory přijněsć.

W aktualnej naprašowanskej hodźinje informowachu farar Ammer kaž tež bratraj Tschuch a Heimann wo zaměrach a wobsahach při přewjedženju stanowego misionstwa při Hórnikočanskim jězorje kaž tež wo AGAS-džěle Zhorjelskeho cyrkwiniskeho wobwoda. (AGAS = Arbeitsgemeinschaft zur Abwehr für Suchtgefahren)

Wjersk misioniskeho dnja bě čitanje fararja Kraatzowych dzenikowych noticow kaž tež jeho komentar k tomu. Přitomni wopřimnychu, zo knježa w Južnej Africe žalostne poměry a zo tam najchudši z chudych žiworja. Z jich situacije móžemy wuknyć, što wěra rěka a woznamjenja. Cyrkej w Južnej Africe, kotraž tež najchudšim z chudych pomha, wustaja so strachej, zo deklaruje ju stat, w kotrymž rasizm knježi, jako politiskeho přečiwnika.

W podiumowej rozmołwje načachu so tajke prašenja kaž:

— Kotru ról hraj srjedzoeuropske hospodarske předewzaća w Južnej Africy?

— Što wočakuja ekumeniscy hosćo z Južneje Afriki wot nas?

— Što je ekumeniska rada cyrkwjow w Pólskej?

Młodostny prašeše so fararja Kraatza, hač maja protestne rezolucije scyła

zmysl. Farar Kraatz rozložil, zo běše hač do decembra 1985 sam jaty a zo běchu njeličomne postrowy jeho stajnje dušijnje skrućili, jemu přeco znowa zmužitost a nadžiju spožčili.

Zastupnikow misioniskeje služby so prašachu:

— Kak připóznawa towaršnosť AGAS-džělo?

— Čehodla džěla cyrkej ze skupinami, kotraž po zdaću zwonka towaršnostneho žiwjenja steja?

Na popołdnišich kemšach připowědastaj słowo farar Berger z Berlina a farar Ammer ze Zhorjelca. Wón předstaji hišće raz službu za dowolnikow při Hórnikočanskim jězorje a přeješe sej, zo njech młodži ludžo w tutych dnjach nazhonja, kak móže Bóh naše žiwjenje změnić. Žiwi być njemóžemy bjez druhého, ale jeniće z nim.

Nadžijejmy so, zo je krajny misioniski swjedžen najwšelakorije nastorki posrědkował a zo je kóždy zwólniwy za misionstwo džělać a wotewrjeny być.

W. M.

Mudrosć starych Serbow Rejwaj, hdyž je rejow čas, bórce kónc ma rjeńši kwas.

Podobnje čitamy w bibliji pola předarja Salomona na 3. stawje:

Kóžda wěc ma swój čas.
Narodźić so ma swój čas,
wumrěć ma swój čas.
Plakać ma swój čas,
snjeć so ma swój čas.
Lubować ma swój čas,
hidzić ma swój čas.
Wójna ma swój čas,
měr ma swój čas.
Žaloscić ma swój čas,
rejwac ma swój čas.

A zaso wróćo k našemu serbskemu přisłowu.

Młodženc, kotryž wo sebi měni, zo je přemudry, přepřistojny a dostojny za młodostne wjesele — kajka to zrudna postawa!

Stary čłowjek z młodostnymi sonami a žadoscemi — kajka to hańba!

Gerhard Wirth

Nowe serbske knihi

Naše korjenje

W tutej knize je zhromadženych wjac hač 60 nastawkow z pjera Gerata Hančki, redaktora w Budyšinje, kotraž so wšitke mjenje abo bóle zaběraja ze stawiznamy Delnich Serbow. Chcemy-li so z nimi zeznać, namakamy w Hančkowej knize wjele spuščomneho materiala. Wězo, hišće radšo bych čitał cylkownje předstajenje kulturnych stawiznow Delnich Serbow zařizženych 150 lět z pjera samsneho awtora, kiž je dokładnje wotklepał kóždu stronu „Bramborskeho Casnika“ za informacijemi wo wosobach a podawkach a kiž je sam był wobdžěleny na nowšim wuwidu Delnjeje Lužicy. Sprawne je tež jeho posudžowanje wosobow, kotrymž so džensa husto a přespěšnje připowěsne etiket „konserwatiwny“ (Jan Bjedrich Tešnar, Kito Šwjela). Njepřewidzi jich slabosće, ale bóle hišće widzi to, štož su za Serbow nadžěłali.

Wužitna a dobra wěc je, zo su so knize přidali wosobow a geografiski register kaž tež někotre fota. We wosobowym registrze hladach, što so najhuscisćo mjenuje. Su to woprawdže či, kotřiž su so najbóle zasadžili za swój narod: Bogumił Šwjela, Hendrich Jordan, Fryco Rocha, Bjedrich Tešnar, Mina Witkojc, Mato Kosyk, Kito Šwjela.

Farar Kraatz na swjedženju we Wulkich Zđzarach (foto: Müller)

Z Hornich Serbow pak so w knize najhuscisćo mjenuja Arnošt Muka, Michał Hórnik, Korla Awgust Jenč a Frido Měšk. Wězo měli do tuteje čestnjeje galerije zarjadować awtora samoho.

Kniha je cyła delnjoserbska, tež w originalu hornjoserbske nastawki su so přeložili. Dobra skladnosť, so z tutej rěču bliže zeznać. J. M.

SERBSKE BOŽE SLUŽBY

5. 10. — 19. njedzela po Swjatej Trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

12. 10. — 20. njedzela po Swjatej Trojicy
Huska: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)

19. 10. — 21. njedzela po Swjatej Trojicy
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Malink)

Hrodzišćo: 10.00 hodž. kemše (Malink)

26. 10. — 22. njedzela po Swjatej Trojicy
Minakał: 9.00 hodž. kemše (Feustel)
Hodžij: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)

21. 10. — Kermušna pónđzela
Bukecy: 9.00 hodž. kemše (Albert)

2. 11. — 23. njedzela po Swjatej Trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin, Sukelnska 27. Redaktor: sup. Slegfried Albert, 8600 Budyšin, Serbski kěrchow, tel. 4 22 01. Ekspedicija: farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch), Kirchweg 3. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministeriskeje rady NDR. — Čišeć: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1633). — Wuchadza jónkroč za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110! — Index-Nummer 32921